

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»**

Факультет суспільних і прикладних наук

Кафедра права

**МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО
СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Галузь знань: ***081 «Право»***

Спеціальності: ***081 «Право»***

Освітньо-професійна програма

бакалавр права

Освітній рівень

перший (бакалаврський)

Вид дисципліни

базова (обов'язкова)

Мова викладання, навчання та оцінювання

українська

ЗАТВЕРДЖЕНО на засіданні кафедри права і публічного управління
Протокол № 1 від «1» вересня 2022 р.

Розробник:

Пташник Ірина Романівна, кандидат юридичних наук, доцент кафедри права і публічного управління, кандидат юридичних наук

Гарант ОП

Ігор ОГЕРУК

Контактний телефон викладача	+38(034)777 62 88
e-mail	iryna.r.ptashnyk@ukd.edu.ua
Номер аудиторії для відпрацювань	
Посилання на сайт	https://iful.edu.ua/

ВСТУП

Анотація навчальної дисципліни

Міжнародне публічне право — це галузь права, яка регулює відносини між державами, міждержавними організаціями, державоподібними утвореннями, націями, що борються за незалежність. Міжнародне публічне право є сферою політики. Суб'єктами цієї галузі права є носії влади. Вони, зокрема, оголошують війну і мир, змінюють державні кордони, приймають до громадянства іноземців, подають один одному допомогу або, навпаки, "перекривають кисень".

Завдання навчальної дисципліни «Міжнародне публічне право» полягає в системному і комплексному підході до вивчення суті і змісту міжнародно-правових явищ, визначення їх ролі і місця в системі сучасних міжнародних відносин.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Міжнародне публічне право» є:

- опанування студентами теоретичною і нормативною базою міжнародного публічного права;
- вміння застосовувати на практиці теоретичні знання з міжнародно-правових питань, що постають у сфері сучасних міжнародних відносин;
- засвоєння студентами концептуальних основ походження та сутності міжнародного публічного права;
- вивчення системи джерел міжнародного публічного права;
- дослідження співвідношення міжнародного публічного та національного права;
- формуванні у студентів розуміння інституціональної міжнародного публічного права;
- дослідження особливостей та специфіки галузей міжнародного публічного права.

Результати навчання та їх співвідношення із програмними результатами навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- особливості предмета сучасного міжнародного права;
- місце міжнародно-правових норм у системі нормативного регулювання;
- особливості системи та джерела сучасного міжнародного права;
- співвідношення міжнародного і національного права;
- особливості міжнародного морського, космічного, повітряного, гуманітарного права, права зовнішніх зносин, міжнародних організацій, міжнародних договорів і т.д.;
- особливості міжнародної правосуб'єктності держави, міжнародних організацій, індивіда;
- універсальні правові акти про міжнародні договори, правонаступництво держав, визнання урядів, права народів і націй, що борються за свої права, положення щодо захисту прав людини, міжнародного гуманітарного права і міжнародного кримінального права;

- положення та практику діяльності України стосовно втілення принципів і загально визнаних норм міжнародного права на міжнародній арені, виконання нашою державою своїх зобов'язань у відносинах між суб'єктами.

вміти:

- аналізувати положення нормативних актів, які формують ключові галузі міжнародного права;
- аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань;
- надавати характеристику юридичним фактам, які впливають із існування міжнародного права та його галузей;
- складати передбачені законодавством трудові договори;
- демонструвати виконання професійних завдань у стандартних та невизначених ситуаціях;
- застосовувати навички продуктивного спілкування з колегами та клієнтами.

Метою дисципліни «Міжнародне публічне право» є формування у студентів цілісного уявлення про міжнародне право як особливу систему права, його структуру, предмет і суб'єктів, джерела та основні галузі; надання необхідних знань національних і міжнародно-правових актів, умінь та навичок правильного їх застосування; формування вмінь і навичок роботи з нормативно-правовими документами, їх грамотну класифікацію, вміння правильно використовувати юридичні терміни; формування наукового світогляду; визначення проблем, що виникають при його застосуванні та шляхи їх усунення.

Таким чином, метою навчальної дисципліни є аналіз та вивчення принципів та норм, які регулюють відносини між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права.

У результаті вивчення цієї дисципліни студент повинен оволодіти такими компетентностями:

1. Загальнопредметні, що передбачають набуття і розвиток здатності: оцінювати і прогнозувати правові події та явища з використанням наявних засобів інформації; самостійно працювати з різними джерелами інформації; ефективно вирішувати практичні завдання, спираючись на досягнення сучасної правової науки; аналізувати і творчо осмислювати інформацію; логічно міркувати, творчо мислити; постійно підвищувати рівень особистої культури та фахової майстерності.

2. Фахові: розуміння суті, призначення й змісту гуманітарних наук, функцій правової науки, як складової частини наукової думки і складової частини суспільства; знання основних нормативно-правових актів; володіння комплексним, інтеграційним, системним, динамічним, ситуаційним підходом до наукового аналізу.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс	3
Семестр	5
Кількість кредитів ECTS	3

Аудиторні навчальні заняття	лекції	28
	семінари, практичні	28
	лабораторні	
Самостійна робота		4
Форма підсумкового контролю	екзамен	

Самостійна робота

№	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Тема: Принципи міжнародного права. Територія та населення за міжнародним правом. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести	0,5
2	Тема: Право міжнародних договорів. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, з доктринальними джерелами. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести	0,5
3	Тема: Міжнародно – правова відповідальність держав. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, з доктринальними джерелами. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести	0,5
4	Тема: Дипломатичне та консульське право. <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, з доктринальними джерелами. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести	0,5
5	Тема: Право збройних конфліктів <i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, з доктринальними положеннями. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести.	0,5

6	<p>Тема: Міжнародне кримінальне право</p> <p><i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, положеннями Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо договорів 1978 р., Віденської конвенції про правонаступництво держав щодо державної власності 1983 р. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести</p>	0,5
7	<p>Тема: Міжнародне право охорони навколишнього природного середовища. Міжнародне економічне право</p> <p><i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, доктринальними положеннями. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести</p>	0,5
8	<p>Тема: Міжнародне повітряне та космічне право. Міжнародне морське право</p> <p><i>Завдання:</i> ознайомитися з лекційним матеріалом, доктринальними положеннями. Підготувати відповіді на контрольні запитання, відповіді на тести</p>	0,5
Разом		4

Професійні компетентності, яких набувають студенти внаслідок вивчення навчальної дисципліни згідно стандарту вищої освіти за спеціальністю освіти

Код компетентності	Назва компетентності	Результати навчання
ЗК 2	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	<i>Оцінювати національне законодавство з точки зору його відповідності сучасному міжнародному праву. Розрізняти джерела міжнародного публічного права, визначати особливості їх юридичної природи та механізму застосування міжнародними установами</i>
ЗК 7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	<i>Визначати позитивні та негативні аспекти існування міжнародних організацій, їх впливу на світову політику.</i>
СК 13	Здатність до критичного та системного аналізу	<i>Тлумачити норми міжнародно-правових договорів за участю України у</i>

	<p>правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.</p>	<p><i>випадку існування її національних нормативних актів. користуватися міжнародно-правовими актами, спрямованими, зокрема на боротьбу зі злочинністю у міжнародному праві, на захист прав людини в умовах позбавлення волі тощо.</i></p>
--	---	--

ПОЛІТИКА КУРСУ

<p>ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ</p>
<p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Усі пропущені заняття мають бути відпрацьовані. Дозволяється вільне відвідування лекцій студентам за індивідуальним графіком навчання. Якщо студент відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.</p>
<p>ПОВЕДІНКА В АУДИТОРІЇ</p>
<p>Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися норм і правил внутрішнього розпорядку відповідно до Статуту ЗВО «Університет Короля Данила», Правил поведінки здобувачів освіти та Кодексу корпоративної етики. Кожен студент має виявляти наполегливість, старанність, зацікавлення дискутувати, ставити запитання викладачеві як під час лекцій, так і під час семінарських чи практичних занять. Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися один до одного, бути урівноваженими, уважними та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу.</p>
<p>АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ</p>
<p>На початку вивчення курсу викладач знайомить студентів з основними пунктами Положення про академічну доброчесність, відповідно до якого і здійснюється навчальний процес. Під час виконання письмових тестових завдань недопустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути авторськими (оригінальними).</p>
<p>ОСКАРЖЕННЯ ПРОЦЕДУРИ ПРОВЕДЕННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ КОНТРОЛЬНИХ ЗАХОДІВ</p>
<p>Оскарження процедури проведення та результатів контрольних заходів відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти» розглядає та вирішує перший проректор або проректор з навчальної роботи на підставі заяви студента або подання декана.</p>
<p>МЕТОДИ НАВЧАННЯ</p>
<p>- за організацією пізнавальної діяльності: словесні (лекції), практичні (виконання практичних завдань під час занять та розв'язування практичних завдань на комп'ютерах); - за видами занять: лекції ; практичні заняття (індивідуальні та групові вправи);</p>

- за формою стимулювання пошукової та дослідницької діяльності: завдання щодо використання програми Excel, моделі різних форматів професійних ситуацій;
- за видами контролю: поточний контроль (усний, письмовий, тестовий, самоконтроль); підсумковий контроль (екзамен у формі комп'ютерного тестування).

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів навчання студентів III курсу за освітньою програмою «МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО» здійснюється відповідно до «Положення про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти». Кожен вид контролю передбачений з урахуванням результатів навчання.

Видами діагностики та контролю знань студентів з навчальної дисципліни є:

1. Поточний контроль – усне опитування та виконання письмових завдань (тестів), виступи, презентації на практичних заняттях. Оцінювання здійснюється за національною чотирибальною шкалою – “2”; “3”; “4”; “5”.

Фіксація поточного контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі автоматично обчислюється підсумкова оцінка та здійснюється підрахунок пропущених занять. Усереднена оцінка переводиться в 100-бальну шкалу згідно нижченаведеної таблиці.

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів) без права перездачі.

Студенти повинні мати оцінки з не менше 50% аудиторних занять.

До підсумкового контролю допускаються студенти, які за результатами поточного контролю отримали 35 балів і більше. Усі студенти, що отримали 34 бали і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру.

ШКАЛА В БАЛАХ	ОЦІНКА ЗА ШКАЛОЮ ECTS	НАЦІОНАЛЬНА ШКАЛА	КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
90–100 балів	A	5 «відмінно»	повна відповідь на питання з проблематики теми, що обговорюються на занятті; ґрунтовність та послідовність викладу
83–89 балів	B	4 «дуже добре»	

76–82 бали	C	4 «добре»	неповна відповідь на питання з проблематики теми, наявність незначних помилок
68–75 балів	D	3 «задовільно»	недостатні ґрунтовність та послідовність викладу; наявність помилок;
60–67 балів	E	3 «достатньо»	
35–59 балів	F	2«незадовільно»	невідповідність змісту відповіді проблематиці теми; відсутність відповіді.
0–34 бали	FX	2«неприйнятно»	

2. Підсумковий (семестровий) контроль проводиться для встановлення рівня досягнення здобувачами освіти програмних результатів навчання з навчальної дисципліни (освітнього компонента), після завершення вивчення дисципліни.

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену у вигляді комп'ютерного тестування. Тестування відбувається в комп'ютерних лабораторіях навчального закладу (або в особливих випадках – дистанційно) з використанням програми Moodle і передбачає проходження тесту з 30 питань різного рівня складності впродовж 20 хвилин.

За результатами підсумкового контролю студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не склали екзамен і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях, оцінюється в балах (національної шкали, 100-бальної шкали й шкали ЄКТС) і є сумою балів, отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Студенти можуть підвищувати свій рейтинг під час екзаменаційній сесії через одноразову повторну перездачу, попередньо подавши заяву адміністрації коледжу не пізніше одного робочого дня після сесії.

Одержаний при підвищенні рейтингу результат буде остаточним при виставленні підсумкового контролю.

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що отримали незадовільну оцінку.

3. Оцінювання самостійної роботи проводиться як під час поточного, так і під час підсумкового контролю знань.

Оцінювання самостійної роботи, яка передбачена в тематичному плані дисципліни разом з аудиторною роботою, здійснюється під час проведення практичних занять.

Поточний контроль передбачає усну відповідь, написання доповіді та виступ, вирішення тестових завдань, ситуаційних задач, виконання індивідуальних завдань, відпрацювання практичних навичок тощо.

Виставлення балів за самостійну роботу під час поточного контролю обов'язково супроводжується оцінювальними судженнями. Бали додаються до балів, які отримав студент під час поточного контролю, але не більше, ніж кількість балів з оцінювання окремої теми заняття.

Оцінювання тем, які виносяться лише на самостійну роботу і не входять до тем аудиторних занять, контролюється під час підсумкового контролю.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Поняття, особливості та історія становлення міжнародного права. Суб'єкти міжнародного права.

Проблема визначення терміну міжнародне право. Предмет, об'єкт і суб'єкти міжнародного права. Особливості міжнародного права як окремої правової системи. Система і структура сучасного міжнародного права. Галузі, інститути й норми міжнародного права. Функції міжнародного права. Основні риси сучасного міжнародного права. Основні етапи розвитку міжнародного права.

Поняття суб'єкта міжнародного права та міжнародної правосуб'єктності. Види міжнародної правосуб'єктності. Класифікація суб'єктів міжнародного права.

Міжнародна правосуб'єктність держави. Співвідношення територіального устрою держави та міжнародної правосуб'єктності. Україна як суб'єкт міжнародного права.

Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за незалежність. Державоподібні утворення - суб'єкти міжнародного права. Правосуб'єктність міжнародних організацій. Індивіди як суб'єкти міжнародного права.

Визнання держав у сучасному міжнародному праві, його юридичне значення. Форми та види визнання. Способи визнання. Визнання нових держав та урядів, воюючої сторони.

Тема 2. правонаступництво держав в міжнародному праві. Норми та джерела міжнародного права

Правонаступництво суб'єктів міжнародного права. Види і підстави правонаступництва. Міжнародно-правове регулювання правонаступництва. Правонаступництво держав щодо міжнародних договорів, державної власності, державних архівів і державних боргів. Правонаступництво України в зв'язку з припиненням існування СРСР.

Законодавство України з питань правонаступництва.

Поняття і структура норми міжнародного права. Види та ієрархія міжнародно-правових норм. Кодифікація норм міжнародного права. Поняття та форми реалізації норм права.

Тема 3. Принципи міжнародного права. Територія та населення за міжнародним правом

Основні принципи як ядро сучасного міжнародного права. Поняття і класифікація принципів міжнародного права. Міжнародно-правове регулювання основних принципів міжнародного права. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до статуту ООН 1970 р. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р.

Принцип суверенної рівності держав. Принцип незастосування сили або погрози силою. Принцип територіальної цілісності держав. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів. Принцип невтручання у внутрішні справи.

Принцип поваги прав людини. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй. Принцип міжнародного співробітництва. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань. Дотримання Україною принципів сучасного міжнародного права.

Поняття території у міжнародному праві. Класифікація територій. Державна територія. Територія зі змішаним режимом. Міжнародна територія загального користування. Космічний простір. Правові режими Арктики, Антарктики.

Юрисдикція держави над своєю територією. Територіальне верховенство. Склад державної території: сухопутна, водна, повітряна території та надра.

Правові підстави та способи зміни державної території. Цессія, плебісцит, референдум, ад'юдикація. Неправомірні способи зміни території: анексія, дебелияція.

Поняття і види державних кордонів, їх делімітація та демаркація. Державні кордони України.

Тема 4. Право міжнародних договорів.

Поняття права міжнародних договорів. Поняття міжнародної угоди. Класифікація міжнародних договорів. Кодифікація права міжнародних договорів. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969р. Законодавство України про міжнародні договори.

Структура міжнародного договору. Стадії укладання міжнародного договору. Повноваження. Договірна ініціатива. Аутентичність та парафування тексту договору. Застереження. Укладання договору. Додатки. Правки до договору. Ратифікація, прийняття, схвалення, приєднання до договору. Депозитарій. Промульгація договору.

Дія та недійсність міжнародного договору. Принцип *pacta sunt servanda*. Термін дії договорів. Пролонгація. Тлумачення міжнародних договорів. Припинення дії міжнародних договорів. Юридичні підстави припинення. Закінчення терміну. Денонсація договору. Перегляд договору. Анулювання договору.

Тема 5-6. Міжнародно – правова відповідальність держав.

Поняття міжнародної відповідальності. Міжнародно-правове регулювання міжнародної відповідальності.

Підстави міжнародної відповідальності. Відповідальність за порушення договорів. Відповідальність держави за дії органів та осіб, що діють від імені держави. Обставини, що виключають протиправність діяння.

Міжнародні протиправні діяння, їх класифікація. Міжнародні фінансові злочини. Міжнародний тероризм.

Форми відповідальності за міжнародні протиправні діяння. Міжнародні військові трибунали. Юрисдикція Міжнародного карного суду. Колективна відповідальність організацій за міжнародним правом.

Тема 7. Дипломатичне та консульське право

Поняття права зовнішніх зносин. Джерела дипломатичного і консульського права. Внутрішньодержавні і закордонні органи зовнішніх зносин.

Дипломатичні представництва в іноземних державах. Ранги і класи дипломатичних представників. Структура дипломатичного персоналу. Дипломатичний корпус. Основні функції, привілеї та імунітети дипломатичного представництва. Початок та закінчення місії. Агреман. Вірчі грамоти. Персона non grata.

Консульські представництва. Інститут консульства. Функції консулів. Види консульських представництв. Консульський апарат. Класи представників консульських установ. Екзекватура. Представництво держави при міжнародній організації. Торгівельні представництва. Функції торговельних представництв за кордоном. Спеціальні місії.

Поняття дипломатичного протоколу та історія його створення. Призначення дипломатичного протоколу. Складові елементи дипломатичного протоколу.

Тема 8. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Історія розвитку міжнародних організацій. Сучасна система міжнародних організацій. Поняття та ознаки міжнародної організації. Організаційна структура. Права, обов'язки та функції міжнародної організації. Правосуб'єктність міжнародних організацій.

Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН. Історія створення. Система органів ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Економічна та Соціальна Рада. Міжнародний Суд. Секретаріат. Спеціалізовані установи ООН. Членство в ООН. Участь України в ООН.

Регіональні організації. Європейський Союз. Рада Європи. Організація Північно-Атлантичного Договору (НАТО). Організація з Безпеки та Співробітництва в Європі. Організація Чорноморського Економічного Співробітництва. Співдружність незалежних держав. Участь України в регіональних організаціях.

Тема 9. Право збройних конфліктів (Міжнародне гуманітарне право).

Міжнародне право в період збройних конфліктів — галузь міжнародного права. Види збройних конфліктів. Принципи міжнародного гуманітарного права. Суб'єкти міжнародного гуманітарного права. «Право Гааги». «Право Женеви».

Характеристика чотирьох Женевських Конвенцій та Першого та Другого Додаткових Протоколів до них.

Характеристика міжнародних збройних конфліктів, внутрішніх збройних конфліктів та інтернаціоналізованих збройних конфліктів. Статуси учасників війни. Комбатанти, цивільне населення, військовополонені, поранені.

Початок війни і його правові наслідки. Театр війни. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Ведення морської війни. Режим воєнного полону. Режим воєнної окупації. Захист цивільних об'єктів і культурних цінностей під час збройних конфліктів. Закінчення війни і її міжнародно-правові наслідки. Нейтралітет у війні.

Тема 10. Міжнародне кримінальне право

Засоби вирішення міжнародних спорів. Переговори, посередництво, добрі послуги. Міжнародна процедура з примирення. Слідчі комісії. Міжнародна судова процедура. Міжнародний Суд ООН. Міжнародний арбітраж (третейський

суд). Розв'язання спорів у міжнародних організаціях. Посередницькі ініціативи України у врегулюванні конфліктів.

Міжнародні протиправні діяння, їх класифікація. Міжнародні фінансові злочини. Міжнародний тероризм. Геноцид. Військові злочини. Злочини проти людства. Агресія як міжнародний злочин.

Індивідуальна кримінальна відповідальність та відповідальність держави за вчинення міжнародних злочинів.

Міжнародно-правове забезпечення боротьби зі злочинністю. Напрями боротьби зі злочинністю, яка має транснаціональний характер. Основні форми міжнародного співробітництва держав у боротьбі зі злочинністю.

Міжнародна організація кримінальної поліції (Інтерпол). Правова допомога у кримінальних, цивільних, інших справах. Екстрадиція злочинців. Роль України в міжнародних організаціях в напрямку боротьби зі злочинністю.

Міжнародно – правова політика боротьби з тероризмом.

Тема 11. Міжнародне економічне право. Міжнародне право охорони природного навколишнього середовища.

Поняття та особливості міжнародного економічного права. Сучасні доктрини міжнародного економічного права. Об'єкти і предмет міжнародного економічного права. Джерела міжнародного економічного права. Міжнародні економічні договори.

Принципи міжнародного економічного права. Суб'єкти міжнародного економічного права. Примусові заходи в міжнародних економічних відносинах. Договірні-правовий та інституційний механізми міжнародних економічних відносин. Новий міжнародний економічний порядок і система міжнародної економічної безпеки.

Міжнародні економічні організації. Головні багатосторонні угоди в галузі міжнародних економічних відносин. ГАТТ/СОТ. Світова організація торгівлі. Врегулювання міжнародних економічних спорів. Міжнародні економічні організації в системі ООН. Регіональні міжнародні економічні організації.

Поняття міжнародного екологічного права (міжнародного права навколишнього середовища). Предмет та об'єкти міжнародного екологічного права. Джерела міжнародного екологічного права. Принципи міжнародного екологічного права. Міжнародно-правова охорона повітря. Міжнародно-правова охорона рослинного світу. Міжнародно-правова охорона тваринного світу. Міжнародно-правова охорона Світового океану.

Конвенція ООН з морського права 1982 р. Віденська конвенція про охорону озонного шару 1985 р. Рамкова конвенція про зміну клімату 1992 р. Всесвітня стратегія охорони природи МСОП 1980 р. "Декларація Ріо" 1992 р. ЛАНДШАФТ. Конвенція про захист фауни та флори в Європі 1979 р.

Міжнародні природоохоронні організації. ЮНЕП. МСОП. Європейське агентство з питань навколишнього середовища, Європейська мережа інформації і спостереження за навколишнім середовищем. Основні напрями і пріоритети міжнародного співробітництва України в екологічній сфері.

Тема 12. Міжнародне космічне і повітряне право. Міжнародне морське право

Поняття і джерела міжнародного повітряного права. Міжнародні польоти, польоти над державною територією. Правове регулювання міжнародних повітряних сполучень. Комерційні права у міжнародних повітряних сполученнях.

Поняття і джерела міжнародного космічного права. Міжнародно-правовий режим космічного простору та небесних тіл. Регламентація діяльності держав з вивчення та використання космічного простору і небесних тіл. Правовий режим космічних об'єктів. Космічні екіпажі. Міжнародні космічні організації. Недержавна космічна діяльність.

Поняття міжнародного морського права, його кодифікація. Внутрішні морські води, їх правовий режим. Територіальні води, прилегла зона, відкрите море. Континентальний шельф, міжнародний район морського дна, виняткова економічна зона.

Міжнародні ріки, протоки і канали. Багатонаціональні, міжнародні, прикордонні ріки. Каботаж. Міжнародно-правовий режим судноплавства.

Конвенція ООН з морського права 1982 р. Водний кодекс України. Закон України «Про виключну економічну зону».

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва теми	Кількість годин, відведених на	
		лекції	семін. заняття
Модуль І. Природа, особливості і суб'єкти міжнародного права. Відповідальність у міжнародному праві. Право міжнародних договорів. Право зовнішніх зносин.			
	Тема 1: Поняття, особливості та історія становлення міжнародного права. Суб'єкти міжнародного права.	2	2
	Тема 2: Правонаступництво держав в міжнародному праві. Норми та джерела міжнародного права	2	2
	Тема 3: Принципи міжнародного права. Територія та населення за міжнародним правом.	2	2
	Тема 4: Право міжнародних договорів.	2	2
	Тема 5: Міжнародно – правова відповідальність держав. Ч.1	2	2

	Тема 6: Міжнародно – правова відповідальність держав. Ч.2	2	2
Модуль II. Право міжнародних організацій. Міжнародне гуманітарне право. Інститути міжнародного права.			
	Тема 7: Дипломатичне та консульське право.	2	2
	Тема 8: Право міжнародних організацій.	2	2
	Тема 9: Право збройних конфліктів (Міжнародне гуманітарне право).	4	4
	Тема 10: Міжнародне кримінальне право	4	4
	Тема 11: Міжнародне право охорони навколишнього природного середовища. Міжнародне економічне право.	2	2
	Тема 12: Міжнародне повітряне та космічне право. Міжнародне морське право.	2	2

ПРОГРАМОВІ ВИМОГИ
для підготовки до підсумкового контролю

1. Предмет, об'єкт і суб'єкти міжнародного права.
2. Особливості міжнародного права як окремої правової системи.
3. Система і структура сучасного міжнародного права.
4. Галузі, інститути й норми міжнародного права.
5. Функції міжнародного права.
6. Основні риси сучасного міжнародного права.
7. Основні етапи розвитку міжнародного права.
8. Поняття суб'єкта міжнародного права та міжнародної правосуб'єктності.
9. Види міжнародної правосуб'єктності.
10. Класифікація суб'єктів міжнародного права.
11. Міжнародна правосуб'єктність держави.
12. Міжнародна правосуб'єктність націй і народів, які борються за незалежність.
13. Державоподібні утворення - суб'єкти міжнародного права.
14. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
15. Індивіди як суб'єкти міжнародного права.
16. Визнання держав у сучасному міжнародному праві, його юридичне значення.
17. Форми та види визнання. Способи визнання.
18. Визнання нових держав та урядів, воюючої сторони.
19. правонаступництво суб'єктів міжнародного права.
20. Види і підстави правонаступництва.
21. Міжнародно-правове регулювання правонаступництва.

22. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів, державної власності, державних архівів і державних боргів.
23. правонаступництво України в зв'язку з припиненням існування СРСР.
24. поняття і структура норми міжнародного права.
25. види та ієрархія міжнародно-правових норм.
26. кодифікація норм міжнародного права.
27. основні принципи як ядро сучасного міжнародного права.
28. поняття і класифікація принципів міжнародного права.
29. міжнародно-правове регулювання основних принципів міжнародного права.
30. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин і співробітництва між державами відповідно до статуту ООН 1970 р. Заключний акт Ради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 р.
31. Принцип суверенної рівності держав.
32. Принцип незастосування сили або погрози силою.
33. Принцип територіальної цілісності держав.
34. Принцип непорушності (недоторканності) державних кордонів.
35. Принцип мирного вирішення міжнародних спорів.
36. Принцип невтручання у внутрішні справи.
37. Принцип поваги прав людини.
38. Принцип рівноправності та самовизначення народів і націй.
39. Принцип міжнародного співробітництва.
40. Принцип сумлінного виконання міжнародних зобов'язань.
41. Поняття території у міжнародному праві.
42. Класифікація територій.
43. Державна територія.
44. Територія зі змішаним режимом.
45. Міжнародна територія загального користування.
46. Космічний простір.
47. Правові режими Арктики, Антарктики.
48. Склад державної території: сухопутна, водна, повітряна території та надра.
49. Правові підстави та способи зміни державної території.
50. Цесія, плебісцит, референдум, ад'юдикація.
51. Неправомірні способи зміни території: анексія, дебеляція.
52. Поняття і види державних кордонів, їх делімітація та демаркація. Державні кордони України.
53. Поняття права міжнародних договорів.
54. Віденська конвенція про право міжнародних договорів 1969р.
55. Структура міжнародного договору.
56. Стадії укладання міжнародного договору. Повноваження. Договірна ініціатива. Аутентичність та парафування тексту договору. Застереження. Укладання договору. Додатки. Правки до договору. Ратифікація, прийняття, схвалення, приєднання до договору. Депозитарій. Промульгація договору.
57. Дія та недійсність міжнародного договору.
58. Принцип *pacta sunt servanda*.
59. Термін дії договорів. Пролонгація.
60. Тлумачення міжнародних договорів.

61. Припинення дії міжнародних договорів.
62. Поняття міжнародної відповідальності. Міжнародно-правове регулювання міжнародної відповідальності.
63. Підстави міжнародної відповідальності.
64. Відповідальність за порушення договорів. Відповідальність держави за дії органів та осіб, що діють від імені держави.
65. Обставини, що виключають протиправність діяння.
66. Поняття права зовнішніх зносин.
67. Джерела дипломатичного і консульського права.
68. Внутрішньодержавні і закордонні органи зовнішніх зносин.
69. Дипломатичні представництва в іноземних державах.
70. Ранги і класи дипломатичних представників.
71. Структура дипломатичного персоналу. Дипломатичний корпус.
72. Основні функції, привілеї та імунітети дипломатичного представництва.
73. Початок та закінчення місії.
74. Агреман. Вірчі грамоти. Персона non grata.
75. Консульські представництва. Види консульських представництв.
76. Представництво держави при міжнародній організації.
77. Торгівельні представництва. Функції торговельних представництв за кордоном.
78. Спеціальні місії.
79. Поняття дипломатичного протоколу та історія його створення. Призначення дипломатичного протоколу. Складові елементи дипломатичного протоколу.
80. Поняття права міжнародних організацій.
81. Історія розвитку міжнародних організацій. С
82. Сучасна система міжнародних організацій.
83. Поняття та ознаки міжнародної організації.
84. Правосуб'єктність міжнародних організацій.
85. Організація Об'єднаних Націй. Статут ООН. Історія створення. Система органів ООН. Генеральна Асамблея. Рада Безпеки. Економічна та Соціальна Рада. Міжнародний Суд. Секретаріат. Спеціалізовані установи ООН. Членство в ООН. Участь України в ООН.
86. Регіональні організації. Європейський Союз. Рада Європи. Організація Північно-Атлантичного Договору (НАТО). Організація з Безпеки та Співробітництва в Європі. Організація Чорноморського Економічного Співробітництва. Співдружність незалежних держав. Участь України в регіональних організаціях.
87. Види збройних конфліктів.
88. Принципи міжнародного гуманітарного права.
89. Суб'єкти міжнародного гуманітарного права. «Право Гааги». «Право Женеви».
90. Статуси учасників війни. Комбатанти, цивільне населення, військовополонені, поранені.
91. Початок війни і його правові наслідки. Театр війни.
92. Учасники збройних конфліктів.
93. Обмеження засобів і методів ведення війни.

94. Міжнародні протиправні діяння, їх класифікація.
95. Міжнародний тероризм.
96. Геноцид.
97. Військові злочини.
98. Злочини проти людства.
99. Агресія як міжнародний злочин.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародне публічне право [Текст] : навч.-метод. посіб. / [уклад. С. С. Андрейченко та ін.] ; Міжнар. гуманітар. ун-т. - Одеса : Фенікс, 2021. - 318 с
2. Міжнародне публічне право: схеми та дефініції [Текст] : навч. посіб. / М. М. Сірант ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2021. - 219 с.
3. Міжнародне публічне право. Основні галузі та інститути [Текст] : навч.-метод. посіб. / С. С. Андрейченко, М. В. Грушко, В. В. Музика ; Міжнар. гуманітар. ун-т, Ін-т права, економіки та міжнар. відносин, Каф. міжнар. права та порівнял. правознавства. - Одеса : Фенікс, 2021. - 290 с.
4. Міжнародне публічне право: основи теорії [Текст] : практикум для студентів спец. 293 "Міжнародне право" / Нац. авіац. ун-т ; [уклад. І. В. Громівчук]. - Київ : НАУ, 2017. - 54 с.
5. Баймуратов М.О. Міжнародне право. – Х.: Одиссей, 2010. – 672 с.
6. Буткевич В.Г., Мицик В.В., Задорожній О.В. Міжнародне право. Основи теорії: Підручник для студ. вищ. навч. закладів за спец. "Міжнародне право", "Міжнародні відносини" / В.Г.Буткевич (ред.). — К.: Либідь, 2010. — 608с.
7. Буткевич В.Г., Войтович С. А., Григоров О. М., Заблоцька Л. Г., Задорожній О. В. Міжнародне право: Основні галузі: Підручник для студ. вищих навч. закл. за спец. "Міжнародне право", "Міжнародні відносини" / В.Г.Буткевич (ред.). — К.: Либідь, 2011. — 814с.
8. Георгіца А.З, Чикурлій С.О. Міжнародне публічне право: Навч.-метод. посіб. / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича. — Чернівці: Рута, 2010. — 175с.
9. Дмитрієв А.І., Муравйов В.І. Міжнародне публічне право: Навч. посіб. / Київський ун-т права; Інститут міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Тараса Шевченка / Ю.С. Шемшученко (відп.ред.), Л.В. Губерський (відп.ред.). — Стереотип. вид. — К.: Юрінком Інтер, 2011. — 638с.
10. Мацко А.С. Міжнародне право: Навч. посіб. / Міжрегіональна академія управління персоналом. — К.: МАУП, 2010. — 216с.
11. Пронюк Н.В. Сучасне міжнародне право: Навчальний посібник. – К.: КНТ, 2010. – 280 с.
12. Право на життя в контексті кримінального провадження: практика Європейського суду з прав людини та законодавство України [Текст] : наук.-практ. посіб. / [уклад.: А. В. Столітній та ін.] ; за заг. ред. д-ра юрид. наук А. В. Столітнього. - Харків : Право, 2019. - 185 с.
13. Міжнародне публічне право в документах [Текст] : [у 3 т.] / [уклад.: Т. В. Коваль, І. М. Лубко, О. С. Парамонова ; за заг. ред. І. М. Лубко] ; Черкас. нац. ун-т ім. Богдана Хмельницького, Навч.-наук. ін-т економіки і права, Каф. держ.-прав. дисциплін. - Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021 - 2022.

Допоміжна:

1. Задорожна С.М. Загальні принципи міжнародного права: еволюція та сучасність. Чернівці, 2019. 360 с.
2. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. Том 1. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.] ; за ред. В. В. Мицика. Харків, 2019
3. Андіанов К. Правова природа рішень Європейського суду з прав людини *Право України*. – 2011. - № 3. - С.37-39
4. Войтович С. О делении международного права на публичное и частное // *Український часопис міжнародного права*. - 2012. - №3.- С.52-57
5. Войтович С. Система та право міжнародних економічних організацій // *Український часопис міжнародного права*. - 2011. - №1.- С.30-37
6. Матіяшек П. Проблеми права правонаступництва держав і права міжнародних договорів// *Право України*. – 2011. - №10. – С.131-132
7. Рудой К.М. Адаптація законодавства України у сфері правоохоронної діяльності до норм Європейського Союзу // *Вісник Національного університету внутрішніх справ*. - 2010. - №25. - С.247-252.
8. Харитонов Є., Харитонova О. Європейські правові системи: проблеми класифікації // *ВАПНУ*. – 2010. - № 2. – С. 3-14
9. Шатіло В.А. Проблеми імплементації та чинності норм міжнародного права у національному законодавстві України // *Держава і право: Зб. наук. праць. Спецвипуск*. – К., Дніпропетр., 2011. – С.242-246.
10. Шкумбатюк К. Гармонізація законодавства України про громадянство з міжнародним правом у контексті європейської інтеграції // *Вісник Української Академії державного управління при Президентові України*. — 2011. — № 2. С.18-22.

13 Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
2. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.-.- Режим доступу: www.ombudsman.gov.ua
3. Президент України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/>
4. Рада національної безпеки і оборони України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.-.- Режим доступу: <http://www.rainbow.gov.ua>
5. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/>
6. Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. - Режим доступу: <http://www.mon.gov.ua.->
7. Міністерство юстиції України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.-.- Режим доступу: <http://www.minjust.gov.ua>
8. Судова влада України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: www.court.gov.ua
9. Конституційний Суд України.[Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: www.ccu.gov.ua
10. Державне підприємство «Українська правова інформація» [Електронний

ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://ovu.com.ua>.

11. Інформтехнологія (НАУ) [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.nau.kiev.ua>.

12. Нормативні акти України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.nau.odessa.ua/naucdshop>.

13. Національна бібліотека ім. В. Вернадського [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>

14. Офіс Ради Європи в Україні [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт.- Режим доступу: <http://www.coe.kiev.ua/hr/index.htm>

15. Сайт Європейського Союзу. [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.europa.eu.int>

16. Сайт представництва ООН в Україні [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua>

17. Контакти агенцій ООН в Україні [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/contacts/>

18. Доступ до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/en/index.htm>.

14 Офіційні веб-сайти міжнародних установ та організацій

1. **United Nations official homepage** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.un.org/>

2. **Міжнародний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.icj-cij.org>

3. **Міжнародний кримінальний суд** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: http://www.icc-cpi.int/en_menus/icc/Pages/default.aspx

4. **Міжнародний кримінальний трибунал для колишньої Югославії** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.icty.org/>

5. **Міжнародний кримінальний трибунал для Руанди** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.unictt.org/>

6. **Офіційний сайт Інтерполу** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.interpol.int/>

7. **Міжнародний Комітет Червоного Хреста** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.icrc.org/eng/>

8. **Amnesty International** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.amnesty.org/>

9. **Human Rights Watch** [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт .- Режим доступу: <http://www.hrw.org/>